

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a **SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT** Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen. Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—. Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szert minden közlés után 6 fillér (kiszárazsi fizetés)

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32.— | négyold. oldal ... kor. 8.—
fél oldal ... » 16.— | nyolcold. oldal ... 4.—

A díjak előre bekielendőek a Szent-István-Társulathoz.

Tájékoztató a kath. polgári leányiskolák tantervére és tankönyveire vonatkozólag.

A vallás- és közoktatásügyi miniszterium által kiadott polgári leányiskolai tantervet csak az állami, községi, társulati és magán polgári leányiskolák kötelesek életbe léptetni, a hitfelekezeti, nevezetesen a kath. polgári leányiskolák (zárdai polgári iskolák) számára a nagyméltóságú püspöki kar írja elő és adja ki a tantervet az 1868. XXXVIII. t.-c értelmében.

Ő főmagassága Vaszary Kolos bíbornok hercegprímás 3100/908. sz. leiratával oly utasítás kapcsán küldte meg az Országos Kath. Tanügyi Tanácshoz a nagymélt. vall. és közoktatásügyi miniszter úrnak a polgári leányiskolák számára kiadott tantervét és f. évi 40.483. sz. a. kelt rendeletét, hogy a Tanács annak alapján a kath. polgári leányiskolák tantervének javaslatát sürgősen elkészítse.

A kath. polgári leányiskolák főtiszt. előjárót, kik tájékoztató végett a Szent-István-Társulathoz avagy a Népkövelőhöz fordulni szivesek voltak, ennél fogva tisztelettel értesítjük, hogy az állam által kiadott tanterv reájuk nézve nem kötelező. A nagymélt. püspöki kar nevében a bíbornok-hercegprímás már utasította a Tanácsot, hogy a miniszteri tanterv alapján a kath. polgári leányiskolai tantervet sürgősen elkészítse. Mindaddig tehát, míg a kath. polgári leányiskolai új tantervet a nagymélt. püspöki kar ki nem adja és elő nem írja, intézeteink (zárdák) a régi kath. polgári leányiskolai tanterv szerint kötelesek tanítani, s így az eddig használt tankönyveket továbbra is használhatják, feltéve, hogy azok a nagymélt. püspöki kar megbízásából működő kath. tankönyvvizsgáló bizottság által kath. polgári iskolák számára engedélyezve vannak, mert hangsúlyozzuk, hogy kath. tanintézetekben csak a kath. iskolák számára engedélyezett s a Szent-István-Társulat által kiadott hivatalos jegyzékbe fölvev tankönyvek használhatók, úgy a polgári leányiskolában mint általában a felsőbb leányiskolákban, az elemi és a tanító-, tanítónőképzőkben is.

A nagymélt. püspöki kar által kiadott fegyelmi szabályzat I. fejezet 4. §-a o) pontja értelmében a tanító fegyelmi vétséget követ el, ha a kath. polgári leányiskolai tantervhez képest az egyházi hatóság által nem engedélyezett tankönyvet használ.

A Szent-István-Társulat gondoskodni fog, hogy az új kath. polgári leányiskolai tantervhez kellő időben megjelenítse a szükséges tankönyveket s a kath. polgári leányiskolák nagypontszámláló vezetői akadálytalanul választhassanak a megfelelő és megbízható szellemű kath. tankönyvekben.

Az 1908—9. tanévben tehát még a régi tankönyvek használhatók, mert az új kath. polgári leányiskolai tanterv a kath. Tanügyi Tanács által a most kiadott

állami tanterv alapján csak az 1909/1910. tanévre készítheti el.

Különben maga Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter úr is — a tanulók és szülők érdekeinek megóvása és kiméltése céljából úgy intézkedett f. évi 67.020. számú pótrendeletemben, hogy úgy az I. és mint valamennyi osztályban még az 1908—9. tanévben a régi tankönyvek használhatók.

A kath. polgári leányiskolák főt. előjáróságait arra kérjük, hogy várják be, míg a nagymélt. püspöki kar az új kath. polgári leányiskolai tantervet kegyesen kiadja és az egyházi felelettség annak használatát elrendeli, ami minden valószínűség szerint az 1909—10. tanévre megtörténik és ez időre a Szent-István-Társulat kath. polgári leányiskolai tankönyvei is részint átdolgozva, részint mint teljesen új könyvek előkészülnek, hogy azután azokat a kath. intézetek használatra bevezessék.

Ingyenes népoktatás.

Az országgyűlés elfogadta az ingyenes népoktatásról benyújtott törvényjavaslatot és ezzel a magyar népoktatásnak egy régen hangoztatott kérdése megoldást nyert. Régi óhaj volt ez, mert hisz a tankötelezettség elvének kiegészítő része az ingyenes oktatás. Adja Isten, hogy a nagypontosságú reform meghozza a nemzet javára azokat a kedvező előnyöket és eredményeket, amelyekre való tekintettel Apponyi Albert gróf miniszter a törvényt készítette és az országgyűlés azt törvényerőre emelte. Örömmel konstatáljuk, hogy a részletes tárgyalásnál a hitfelekezeti iskolák javára bizonyos módosítások estek a javaslaton, amely módosításokat Csernoch János temesvári püspök, Güsswein Sándor apátkanonok és Simonyi-Semadam képviselők szorgalmazták és a miniszter azokhoz hozzá is járult.

Igy az első szakasznál Güsswein Sándor kívánja, hogy szorosabban is kitüntetessék az a viszony, mely a jelen törvény és az 1868. XXXVIII. t.-c. között fennáll. Kívánja, hogy ez magában a törvényben is kifejezésre jusson.

Azonkívül pedig még egy esetleges félreértésnek is elejét szeretné venni.

Az 1868: XXXVIII. t.-c. mint ú. n. hivatalos iskolafenntartókat nevezi meg a hitfelekezeti, a közsegeket és az államot. Azonkívül mint teljesen jogosult iskolafenntartók vannak még megnevezve egyesek és társulatok is.

Nekünk figyelembe kell vennünk, hogy azon 40 év alatt, amóta ez a törvény fönnáll, bizonyos fejlődések mentek végbe, amelyek szükségessé teszik azt, hogy ezen új fejlemények iránt a helyzet tisztába hozassék.

Jelzi, hogy vannak felekezeti jellegű iskolák, amelyeket tulajdonképen nem ezek a hivatalos, vagy — miként ennek a törvényjavaslatnak indokolása nevezi — közjogi alanyként szereplő tenyezők tartanak fönn, t. i. nem a hitfelekezet maga, mint ilyen, nem mint közjogi alany, hanem amelyeket fenntartanak vagy magánosok, vagy egyesek, vagy akár hitközségek is, de nem olyanképen, hogy az kizárólagosan arra szolgáljon, hogy a kötelezőleg előirt általános tan-kötelezettség igényeinek feleljen meg, hanem hogy módot nyújtson olyanoknak, akik ohajtanak ebbe az iskolába menni, akárminő szárdékből, akarsak azért is, hogy odajárjanak.

Ö ezzel nem akar — folytatja Giesswein — a zafiskolák mellett plaidirozni, hiszen az állami felügyelet és védelem e tekintetben eléggé körül van írva törvényeinkben. De ezen intézkedések folytán egy új elhatározásra van szükség, t. i. hogyha ezeket az iskolákat, amelyeket így nem maga a hitfelekezet, hivatalos jellegében, hanem annak valamely kisebb közege tart fönn — vannak világi tanerők által ellátott és más hasonló természetű, de szerzetesrendek által ellátott ilyen iskolák — mondok, ha ezen iskolákat most az indokolás értelmében nem jelentjük ki hivatalosan felekezeti iskoláknak, hanem ha úgy tekintjük ezeket, mint magánosok által fenntartott iskolákat, akkor ezek kivonatnak az egyházmegyei vagy felekezeti főhatóságnak hatásköre alól, amelynek hatáskörébe pedig egész természetesen tartoznak.

Azért nézete szerint különbséget kell tenni azok között a felekezeti iskolák között, amelyek az 1868. t.-c. megalkotói előtt lebegtek, amely felekezeti iskolák ugyszólván mint közjogi alany által fenntartott iskolák szerepelnek és azon felekezeti iskolák között, amelyek bizonyos tekintetben a magániskolák jellegét viselik magukon, de amellett mégis mint felekezeti jellegűek okvetlenül kell, hogy direkte az ő felekezeti hatóságuknak hatásköre alá tartozzanak.

Módosítása a következőképen hangzik: «Egyebekben az 1868: XXXVIII. t.-c. II. §-ának intézkedései érintetlenül hagyatnak». A másik rész pedig így hangzik (olvassa): «Az egyesek vagy társulatok által fenntartott felekezeti jellegű iskolák felügyelése dolgában a felekezeti iskolákra vonatkozó intézkedések érvényesek».

Gróf Apponyi Albert: Giesswein módosításának első részét elfogadja.

A Ház is így határoz.

A harmadik szakasznál Kovács Ernő következő javaslatát elfogadja a Ház:

«Ezen túlmenő kárpótlást a vallás- és közoktatásügyi miniszter csak kivételes esetekben adhat olyan, már a jelen törvény hatálybaléptekor fönnálló felekezeti iskoláknak, melyek egyébként a törvény követelményeinek megfelelőnek és amelyek olyan helyen léteznek, hol községi vagy állami iskola nines és tekintve a hitközségek igazolt szegénységét (1907: XXVII. t.-c. 15. §.), a fönti mérték alkalmazása mellett fenntarthatók nem volnának».

A hetedik szakasznál

Simonyi-Semadam Sándor: A 7. §. harmadik kikezdésében az van, hogy a bizonyítványokat az illető iskola igazgatója (tanítója) minden díj nélkül állítja ki és az iskola helyi hatóságának, valamint a közigazgatási helyhatóságnak hitelesítés végett bemutatja.

Többen már az általános vitánál kifogásolták ezen szakaszt azért, mert bizonyos inkonvenien-ciákat szülne az, hogy a felekezeti és községi iskola olyan fórumok elé volnának kénytelenek a bizonyítványokat vinni, amelyek tulajdonképen náluk sokkal inferiorisabbak, mint például egy községi bíró az iskolaigazgatóval szemben s emnélfogva azt az ohajukat fejezték ki — amelyhez mi is hozzájárultunk — hogy bizonyos változás történjék ebben a §-ban.

Indítványa az, hogy ezen harmadik §. kikezdő szövege módosuljon akként, hogy: «Ezen bizonyítványokat az illető iskola igazgatója (tanítója) minden díj nélkül állítja ki és felelős azért, hogy ezek a törzskönyvvel mindenben megegyezzenek».

Van még egy második módosítása is, a legutolsó bekezdéshez. Ez után: «A végbizonyítvány és törzskönyv mintáját a vallás- és közoktatásügyi miniszter állapítja meg», vétesék föl még ez a szöveg (olvassa): «de a hitfelekezeti iskoláknál az egyházi hatóságok előzetes meghallgatásával».

Gróf Apponyi Albert közoktatásügyi miniszter hozzájárul Simonyi módosításához és a Ház ezt elfogadta.

Ezzel a Ház a javaslatot általánosságban és részleteiben megszavazta és így az 1908—9. tanévben ingyenes lesz a népoktatás.

Reformtörekvések a tanítóképzés terén.

(Folytatás.)

Alig lépett azonban a törvény életbe, alig érezette jótékony hatását, máris jelentkeztek a szükre szabott keret nehézségei. Az értelmi fejlődés új követelményeket állított föl, amelyek elől lehetetlen elzárkózni a haladás veszélyeztetése nélkül. Ma már a társadalom legalsó rétegei sem elégedhetnek meg az értelmi képzettség azon mértékével, amelyet a múlt század hatalmas évei nyújtottak. Mi ter-

mészetesebb tehát, hogy csakhamar előállott a népnevelés intenzívebbé tételének szüksége és vele párhuzamban a tanítóképzés mélyítésének, a színvonal emelésének szüksége is. És ezzel fölvetődött a legmélyrehatóbb reformtörekvések egyike, mely a tanítóképzés egész belső életét, különösen pedig a népiskolához való viszonyát a legközelebről érinti. Csakhogy könnyebb a kívánságokat hangoztatni, mint azokat tényleg megvalósítani. Minél nagyobb arányokban indult meg a kulturális fejlődés, minél nagyobb követelményeket támasztottak a tanítóképző-intézetekkel szemben, annál több nehézség jelentkezett és annál jobban kitűnt, hogy mennyi javítani, pótolni és orvosolni való van az egyes képző-intézeteknél. Így, hogy csak néhányat említsek, sok idő telt el, míg a tanítóképzők önálló intézetekké lettek, sőt még ma is van protestáns képző, amely a középiskola függeléke gyanánt szerepel; továbbá néhány felekezeti, különösen nemzetiségi képző még jó ideig megmaradt a régi, kétéves tanfolyam mellett. A képzők nagy részének berendezése és felszerelése is sok kívánnivalót hagyott hátra, aminek természetes következménye volt a színvonal alacsonyága.

Ha ehhez hozzávesszük még azt a körülményt, hogy sok tanítóképzőnek hosszú időn keresztül nem volt gyakorló iskolája, valamint, hogy a nemzetiségi képzők magyar nyelvi tanítása sem a törvényes követelményeknek, sem a nemzet jogos várakozásának meg nem felelt, sőt még ma is nagy mértékben kifogásolható, akkor előttünk áll egy kép, mely az eszmény és a valóság között szomorú disszonanciát képezett, sőt — valljuk be őszintén — még ma is több tekintetben disszonanciát képez.

Ilyen körülmények között nem lehet esodálni, ha a tanügyi kormány és a pedagógiai közvélemény módokat keresett a tapasztalt hiányok megszüntetésére és a szükséges reformok megvalósítására, amelyek hivatva vannak a kulturális fejlődés igényeinek érvényt szerezni és megvalósítani a nemzeti élet azon elemi és alapvető követelményét, hogy senki se lehessen Magyarországon tanító, aki a nemzeti műveltségnek nem részese és a magyar nyelv tökéletes bírása alapján annak nem megbízható munkása. A színvonal emelésének és a nemzeti szellem érvényesítésének ezt a nagy feladatát azonban csak lassan és fokozatosan lehetett megvalósítani. Készarva használom, tisztelt közgyűlés, az egyes kormányi intézkedések jelzésénél a «megvalósítás» szót, mert annak a sok toldozásnak-foltozásnak, annak a sokféle kormányi intézkedésnek, a különböző miniszteri rendeleteknek, változtatásoknak, visszavonásoknak, pótlásoknak, hatályonkívüli helyezéseknek és több ilyenféle dolgoknak a jelzésére megfelelőbb kifejezést nem találok. Ezek a miniszteri intézkedések mutatják egyrészt, hogy az 1868. évi XXXVIII. törvényeink részben hiányos, részben elavult, de mutatják egyúttal azt az irányt

is, amelyet a kormány, részint a pedagógiai közvélemény kívánsága, részint a gyakorlati szükségletek nyomása alatt lassan bár és tapogatózva, de mégis követett és négy évtized alatt eljutott oda, ahol most áll: egy második és szintén alapvető törvényes intézkedés elé.

A különböző miniszteri rendeletek jöllehet a legtöbb esetben egyes hiányok pótlásai, mégis úgy tekinthetők, mint a fejlődés követelte reformok előhírnökei és érvényesítői. Ilyenek, hogy csak néhányat említsek a selyemhernyó tenyésztésére (1880), a szőlőművelésre (1887), az okoskerü méhészet tanítására (1889), a háziiparra (1892), az ének és zene tanítására (1874), a rajztanításra (1892), a tűzoltási tanfolyamokra (1892) vonatkozó rendeletek. Mindezek a gyakorlati élet egyes szükségleteinek a kielégítésére vonatkoznak és mint ilyenek nem jelentéktelenek ugyan, de azért messze mögöttük maradnak azoknak az intézkedéseknek, amelyeket a tanügyi kormány 1868-tól fogva a képzőintézetek tanítástervére, a gyakorlati kiképzésre és a képesítő vizsgálatokra nézve tett; mert ez a három pont képezi a tanítóképzésre vonatkozó összes reformtörekvések sarkpontját. A tanterv állapítja meg ugyanis a tanítóképzőintézetek erkölcsi irányát és szellemi színvonalát, a gyakorlati kiképzés biztosítja a tanítói működés sikerét és a képesítés minősége tükrözteti le, vajjon az elméleti képzettségnek és a gyakorlati ügyességnek szoros kapcsolata és kívánt mértéke megvan-e a modern idők tanítójában. Azért, amikor a tanítóképzés terén mutatkozó reformtörekvésekről beszélünk, tulajdonképpen csak e három kérdésről lehet szó, mert a szakfelügyelet kérdése, amelyet az utolsó néhány év vetett felszínre, nem tartozik magához a szorosan vett képzéshez.

(Folyt. köv.)

EGYESULETI ÉLET.

Meghívó. Az érsekújvárvideki róm. kath. népnevelők egyesülete 1908. június 24-én Érsekújvárott az Aranyoroszlány-szálló dísztermében tartja az évi XXVII. rendes közgyűlését, melyre az egyesület t. tagjait s a népoktatásügy barátait tisztelettel meghívom. Udvard, 1908. június hó. *Szabó János*, egyes. elnök. A tárgysorozat főbb pontjai: 9 órákor szentmise a plébániatemplomban. Hymnus. Elnöki megnyitó és jelentés. Nyugdíjtörvény revíziója. Előadó: *Vanek Gáspár*, az érsekújvári körből. A kath. népoktatás helyi intézői mit tegyenek a felnőttek oktatása kérdésének megvalósítására? Előadó: *Rada Jenő* iskolatastvér, az úrményi körből. Tanítóképzés reformja. Előadó: *Jónás Ferenc* a vágsellyei körből. Tanító a parlamentben. Előadó: *Kocsán Károly*, az udvardi körből. Indítványok. Elnöki zárszó. Szózat.

Meghívó. A kisvárdai espereskerület tanítói köre évi rendes gyűlését f. hó 25-én Kisvárdán, a III-IV. leányosztály helyiségében fogja megtartani. 9 órákor veni sancle és szentmise. A tárgysorozat főbb pontjai: A szigorított egyházi énektanítás a népiskolában. Bemutatja *Révffy Károly* kisvárdai kántortanító. Minta lecke «Jézus Krisztus megkereszteléséről», előadja *Tenkely József* fényeslitkei kántortanító. Az «u» betű ismertetése fonomimikai módszer alapján, előadó *Szomják Kálmán* ajaki kántortanító. Hozzászólás mind a

barát eladását. Fenyestűken, 1908. június hó 10-én. *Társaság: Deo, kör: élők.*

Meghívó. A székesfehérvári egyházmegyei róm. kath. tanítók egyesülete fennállásának XXV. évfordulójának alkalmából 1908. évi június hó 30-án Székesfehérváron a belvárosi kath. kör Szent István templomban közgyűlést tart, melyre a tag urak, főtiszt, papság és a tanügybarátok tisztelettel meghívottnak. *Az élnökség.* A tárgysorozat főbb pontjai: A székesegyházban tartott szentmise 10 órakor a gyűlés kezdete. Papai himnusz. Meghívó beszéd. Tárja: *Meggyéspüspök úr beszédében.* A kidolgozásra ajánlott neveléstanítási tétel: *leletti határozás.* Előterjesztő: *Papp János k. b. jezsuita.* Az egyesület XXV. éves fennállásának rövid története. Előadja: *Házy Ferenc k. jezsuita.* Bírálati bizottság jelentése a pályamunkákról. Hymnus. Kelt Fenyestűken, 1908. június hó 9-én. *Kreuz Imác apátkanonok, egyházm. főtanfelügyelő, Papp János jezsuita.*

Tanítógyűlés. A *bajti, esztergomi és párkányi* tanító körökből alakult „Esztergomvidéki róm. kath. Nevelésügyi Egyesület” június 3-án d. e. fél tíz órakor tartotta rendes évi közgyűlését a városi háza nagytermében. A közgyűlést megelőzőleg szentmisét hallgattak, majd *Fehér Gyula dr. prelátus-kanonok* elnökléte alatt megtörtént a közgyűlés. Résztvevő a gyűlésen a helyi és kerületi papság is igen szép számban; a főkapitány részéről *Andor György dr. prelátus-kanonok* jelent meg s egyben emelte a közgyűlés érdekességét egyik budapesti pedagógusunk, lovag *Ember Károly igazgató* jelenléte is. *Fehér Gyula dr.* tartalmass s magvas meggyőzőleg tanított a mai kor széleségeire. Parlancsot vont a szabadelvesség és a szocializmus között és az igazi keresztény szociális működésnek körvonalait rajzolta meg talpraesetten. Különösen az iskolák, a tanítók hivatnak arra, hogy e szociális érzéket ápolják a gyermeklelkében. A felkelt meghívó beszédet zajos taps követte. *Fehér* elnök aztán szép szavakkal elparentálta. *Műhely József igazgató-tanító*, kinek érdemét a közgyűlés jezsuitakörében is megörökíté. Az egyes előterjesztések után üdvözölte a magyarországi népoktatás egyik előharcosát, *Ember Károly* lovagot. *Ember* szívvel-nyelven megköszönte az üdvözlést: „*ugymond — nem mind vendég tekint magát a jelen közgyűlésen, hanem mint munkatárs. Hozzá kíván ő is szólni az egyes fontos kérdésekhez, együtt akar küzdeni ő is azokkal, akik a vállalkozásos nevelést, az igazi magyar nemzeti kultúrát irtás zászlajukra. Templom és iskola a két helyszín, melynek uralkodnia kell a keresztény Magyarországon. Majd erős, kitértő munkásságra serkentette gyűlést szép beszédében a kath. tanítóságot. Élesen kiemelte azt a különbséget is, mely az állami és a pártizmus között van, mely a kath. tanítóság között fekszik és kéri a kath. tanítóságot, hogy addig, míg cél nem érnek, az a tudat vigasztalja őket, hogy Istennek dolgoztak, Krisztus szellemében, a keresztény Magyarország érdekében. Hatalmas éhjenzéssel fogadták a beszédet a jelenlevők. *Görcsöni* mélyen átgondolt a dolog lényegére ható előadásában a tanítóképzés terén történeti reformterületekkel foglalkozott bővebben, különös súlyt fektetve a vallás-erkölcsös szellemre, a képzők felügyeletére és a gyakorlati képzésre. Az érdekes tanulmányt lapokban közzéjük. *Bertalan Vince* tanár azt indítványozta, hogy a tanítóképzők felügyelője, egy minden tekintetben arra alkalmas, képesített férfi legyen és Apponyi reformjavaslatával szemben kívánja, hogy a tanfelügyelők ne csak az állami hanem a felekezeti tanítók sorából is neveztesse ki. *Aranyosy* esperes *Bertalan* indítványát támogatja. *Ember* lovag is. Mire *Fehér dr.* elnök összegzi az indítványok tartalmát: 1. Legyen a képzők felügyelőjével megbízott férfi szakember és 2. neveztesse ki a tanítók, vagy pedig a tanítóképzők tanárainak köréből. A közgyűlés ny. értelemben fogadja el *Bertalan* indítványát. Az indítvány elfogadása után *Fehér dr.* elnök jelenti, hogy *Schiffer Ferenc* prelátus és főegyházmezei főtanfelügyelő, továbbá *Schwete Vilmos* kir. tanfelügyelő Nagyszombatból — ahol most a tanítónői képesítők folynak — üdvözölték a közgyűlést.*

Következett *Keményffy K. Dániel* felolvasása: A feminizmus egyházi szempontból. Szerző ügyesen kifejti a feminizmus káros voltát és megjelöli a helyes irányt. *Grüsswain* tart, ki a keresztény feminizmust hirdeti, azt a mozgalmat, mely művelté kívánja ugyan tenni a nőt, de nem vetközteti ki az anyóság jegyéből. Szóval az arany középuton jár. *Keményffy* szellemes, mindvégig érdekes felolvasást fejtett figyelemmel hallgatták végig a jelenlevők, különösen pedig a tanítónők. A végén még *Bertalan Vince* tanár tartott fontos előadást a tanítói nyugdíjtörvény revíziójáról. *Szoboda Román* tanító pedig a megyei tanítók jogvédő bizottságáról mondotta fontos közölni valóját.

IRODALOM.

Tanítók Évkönyve.

Tanítók, lelkészek, tanítónők, nevelők, tanító-jelöltek és a népnevelésügy minden barátjának használatára, az 1908-9. iskolaévre kiadja a *Szent-István-Társulat*.

Szerkesztette: *Wohlmuth Ernő*.

Tartalma:

Prohászka Ottokár dr.: *A magántulajdon a mai társadalomban.*

Grüsswain Sándor dr.: *Szociális nevelés.*

Erdős Károly: *A tanító a kalisszák mögött.*

Ember Károly lovag: *Az orsz. kath. magyar iskolaezredet.*

Bertalan Vince: *Segélyalap és árvaház.*

Dobos János: *A hazai tanítóság közismel.*

Farkas Zsigmond: *A természetes élet- és gyógy-módookról.*

Görcsöni Dénes: *A nemzeti világlátás és az elemi iskola.*

Görcsöni Dénes: *A tanítók és a szabadtanítás.*

Görcsöni Dénes: *Népszociális.*

Heródek Károly: *A vakokról.*

Horváth E. János: *A beszédhibák.*

Lanczeritsch Antal: *Vezérkönyv az énektanításához.*

Meggyesi János: *A néptanítók tudnivalói a siketnémák gyermekekről.*

Pacséry Károly dr. és Székely Károly: *Tanítók járandóságairól.*

Wohlmuth Ernő: *Iskolai könyvtár.*

Wohlmuth Ernő: *Mit olvasson az ifjúság?*

Wohlmuth Ernő: *Népkönyvtárak.*

1908. szept. 1-től 1909. aug. 31-ig terjedő nap-tári rész. — 6-féle óraterv. — Iskolai főhatóságok. — Tanügyi Tanács és Százask Bizottság. — Kultuszminiszterium. — M. kir. tanfelügyelők. — Tanítóképzők. — S egész sereg kulturális témáról szóló apróbb és nagyobb közlemény, ismertetés és tájékoztatás.

A zsebalakú, vaskos, díszes vászonkötésű, kb. 18 ives könyvnek bolti ára 3 korona lesz. Azonban a *Szent-István-Társulat* állandó rendelés, rendes tagjai és pártoló tagokat gyűjtői 1 korona kedvezményes áron kapják. A Tanítók Évkönyve júliusban kerül ki a sajtó alól, de célszerű a megrendelést az 1 korona beküldésével már most megtenni, mert a már ezidőszert is

tömegesen érkező megrendelések a beérkezés sorrendjében fognak elintéztetni.

Magyar nyelvtan, különös tekintettel a helyesírás és fogalmazás gyakorlására. Polgári és felsőbb leányiskolák I—II. oszt. számára. Irta *Ember Károly*, az Angolkisasszonyok vezetése alatt álló kir. kath. tanítónőképző intézet igazgató-tanára. Kiadja a Szent-István-Társulat. Ára 88 fillér. A könyv teljesen megfordított: a polgári és felsőbb leányiskolák nyelvtani anyagát a helyesírás és fogalmazás gyakorlására használja föl. Rendszere ugyanaz, mint az Ember-féle népiskolai «Magyar nyelv és fogalmazási kézikönyv»-nek, azaz a különbséggel, hogy számol a polgári és felsőbb leányiskolai tanterv nyelvtani anyagával és ez osztályokba járó növendékek ismeret- és kedélyvilágával. Oly gyakorlati kézikönyv, amely öntudatosan vezeti a 10—12 éves tanulót a nyelvtörvények ismeretébe és ezzel együtt fokról-fokra tökéletesíti, feladásaival begyakorlás és alkalmazás által helyesírási érzékét és fogalmazási készségét. Tiszteletpéldányokkal készséggel szolgál a kiadó Szent-István-Társulat.

A gyermekek nemi fölvilágosítása. Irta: *Kombóczy István*. Modern thema, modern tudományos földolgozással, de tisztult erkölcsi fölfogással. Három részben kifejti a cimbéli kérdés minden részletét. A kérdés mindenletének tisztázása után a fölvilágosító törekvések irányzatait ismerteti s betekintést enged abba a szabadságba, mellyel a természetrajzi és anatómiai igazságok leírásával és szemléltetésével letörlik a gyermekarok hamvas pírulását, de nem mentik meg lelki és testi tisztaságát. Szerző szerint a pusztá fölvilágosítás, a legjobb is, elégtelen az érzékiség föltámadó ingerei ellen. A faji ösztön legerősebb öszteneink egyike, melynek tévelygéseit ellen nem a tudás, hanem az akarat, magának az ösztönnek befolyásolása emel korlátokat. Erre a nevelés segít. A nemi életre is nevelni kell a gyermeket, hogy az később is «mindig» erős erővel lehessen. Erről szól a II-ik rész. Ki vezessen, mikor kezdődjön a nevelés, a vágy-tudás és az akarat szerepe, a szeméremérzés és a test egészséges nevelése, a serdülés kora és veszélyei, az atyaság kérdése mind sorra jönnek. Csak azután, hogy meghatározta helyét, az általános nevelésben, jön tárgyalásra a szoros értelemben vett fölvilágosítás. Szükséges, de részletes köz, kétélű fegyver, mellyel csínján kell bánni. A fölvilágosítás célja nem tudós belátás az élet nagy vegykamrájába, hanem a gyermek erkölcsi védelme. Azért csak azt s oly módon közöljük vele, ami természetes tudásvágyát kielégíti s mert megértheti, nem szítja. Példát nyújt s utat mutat rája a gyakorlati élet követelményei s mélyeséges lélektani megfigyelések alapján. Könyved, élvezetes írásmódja a legvonzóbb erkölcsi részleteket is érdekessé teszi. Ára 2 korona. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében, Budapest, IV., Kecskeméti-utca 2. és minden nagyobb könyvkereskedésben.

VEGYESEK.

Tanszereket és teljes iskolai berendezéseket jutányosan és előnyös fizetési feltételek mellett szállít s költségvetésekkel készséggel szolgál a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése r. t. Budapestben.

Szakértekezlet a nem magyar tanításhelyű népiskolák tantervéről. Hogy a vallás- és közoktatási minisztérium mily alapos és mily böcs körültekintéssel hajtja végre az 1907. évi XXVII. t. c. rendelkezéseit, igazolja az a megfontoltság, amelyet a nem magyar tanításhelyű iskolák tantervének kiadása körül tanúsít. A kérvény 19. §-a ugyanis kimondja, hogy tekintet

nélkül arra, hogy élvez-e valamely nem magyar tanításhelyű iskola államsegélyt, a miniszter által kiadott tanterv alapján köteles a magyar nyelvet tanítani stb. A törvény ezen rendelkezését most hajtja végre a miniszter. Tantervet készítettett illetékes közegeivel és azt a javaslatot végleges szövegezés végett egy szűkebb bizottság elé bocsátotta, mely bizottság e hó 10-én tett eleget fontos feladatának. A bizottság tagjai voltak: *Kacsorits Mihály* min. tanácsos elnöke alatt *Papp, Tomcsányi, Szentgyörgyi* berendelt igazgatók, tanfelügyelők, továbbá *Ember Károly, Láng Mihály, Margittay József* és *Scholez János* elismert pedagógusok. Értesülünk szerint a miniszter már a közel időben kiadja a tantervet, a hozzátartozó módszeres utasítással együtt.

Követésre méltó példa. A marczali-i kath. (földműves) *Ifjúsági egyesület* működő tagjai f. hó 10-én Lengyeltőliban a «Casino» helyiségében *Kovács Sándor* marczali-i igazgató-tanító vezetése alatt igen szép és változatos műsorral jótékony célú hangversenyt rendeztek, melyen Lengyeltői község közönségének színe-java teljes számban megjelent. A szereplők ügyes föllépése és szabatos előadása a jelenlévők általános tetszését teljes mértékben kinyerte, s hámulattal töltötte el a hallgatóságot s valóságos elragadtatással beszélt mindenki az igen szép sikerről s ez alkalommal *Kovács Sándor* mint a 150 tagot számláló marczali-i ifjúsági egyesület vezére igen szép példát nyújtott arra, miként lehet az egyszerű polgár népek a szép és jó iránti nemesebb érzéseit kiváló hivatásslázzal és fáradhatatlan ügybuzgalommal az egyesület rövid — 5 évi — fennállásának ideje alatt is fejleszteni.

Lelekgyakorlatok. Pozsonyban a Jézustársaságiak kollegiumában az idén is tartanak lelekgyakorlatokat tanítók számára. Július 20-án hétfőn este 6 órákor kezdődnek a szentbeszédok és pénteken reggel végződnek. A résztvenni akarók jelentkezzenek mielőbb *Billot* Alfréd S. J. rektoránál Pozsonyban Bathány-tér 1 sz. a.

Halálozás. *Krein* Adám nyug. volt nagyteveli kántortanító, 83-ik évében f. évi jún. hó 10-én meghalt Bakonyszentivánban. 57 évet töltött a tanítói pályán, 7-et nyugdíjban. Elhunyt kartársunk szorgalmas, munkászerető ember volt s különösen a magyarosítás terén szerzett kiváló érdemeket, melyért a magas kormány és a megye részéről több ízben elismerésben és jutalmazásban részesült, 1900-ban 6 felseje kegyelmesen érdemkereszttel tüntette ki.

Az Országos Katholikus Magyar Iskolaegyesület működése köréből. Érdekes és mindenesetre nagyfontosságú ténykedéssel vonja magára az «Országos Katholikus Magyar Iskolaegyesület» a magyar kath. világ figyelmét és nagyrésztben elismerését is. Igen ügyes és eredményeiben messze kiható vállalkozásba kezdett ugyanis az által, hogy egy szintén altruisztikus alapokon álló hatalmas intézménnyel a «Gazdák Biztosító Szövetkezeté»-vel szerződészerű összeköttetést létesített az ország területén található és kath. vonatkozású épületek s mindennemű éghető objektumok egységes tűzkr elleni biztosítása tárgyában. Midőn tehát elismeréssel adózunk a vezetőségnek ügyes gondolatáért, mellyel a kath. iskolák ügyének istápolására ilyen, még alig felfedezett új jövedelemforrásáról gondoskodott, egyúttal szerencsésnek tartjuk a vállalkozást abban az irányban is, hogy ily egységes alapokon a kath. egyház vezetőinek birtokam levő épületek, felszerelések, a kath. egyházi és iskolai vagyon, sőt az említett egyesület tagjai biztosításai előnyös és mondhatni igen olcsó elhelyeztetését is lehetővé tette. Ezt a fontos kérdést pedig megoldotta egy aránylag még fiatal, de méreteiben már is hatalmas és folyton fejlődő és izmosodó szövetkezeti intézmény keretében, mely viszont lemondott a nemes ügy érdekében minden nélkülözhető többletről s az említett ügyletek összes jutalékait az Iskolaegyesületnek engedte át céljai, intenciói előmozdítására. Ha tekintjük az említett szövetkezet működését, mely gróf Zselensky Róbert v. b. t. t. mint elnök, herceg Eszterházy Miklós és Szentiványi Árpád mint alelnök, zsitvabesnyői Rubinek Gyula, Emödy József orsz. képvis. stb., stb. kiválóság-

gánk vezetése mellett mindenkor a magyar gazdaság legteljesebb megnyugására szolgálta a magyar gazdaságosság érdekeit, a szövetkezési eszmében rejő nyeresésképes célzat teljes kizárásával, nyugodtan tekintetünk az iskolaegetesület új vállalkozása elé, mely bizonyára meg fogja teremni áldásos gyümölcsét. Ezen vállalkozást pedig egyáltalán nem befolyásolja és nem is befolyásolhatja az a körülmény, hogy a «Gazdák Biztosító Szövetkezete» konkurrenciái, a különféle biztosító részvénytársaságok, ezen szerződéses viszony létrejöttére különféle jól ismert újságokban is támaszkodva, intézkednek a szövetkezet ellen, sőt ilyen támadó cikkeket tartalmazó lapokat a kath. egyház vezetőkéntől oly érzéssel küldözgetnek meg, hogy a bizalmat az emelt szövetkezeti irányában meggingassa. Az ilyen féltékeny amly nemtelen, épp oly hatástalan a kitűzött magasztos cél előérésének megakadályozására, mert az Orsz. Kath. Magyar Iskolaegetesület teljes tudatában felelősségének a legnagyobb körültekintéssel hozta létre az egyezményt a «Gazdák Biztosító Szövetkezete»-vel, mely egy intézménnyel, melynek működésében s vezetésében egyenlőségben teljes garanciát s emellett a legmesszebbre menő erkölcsi biztosítékokat is látott arra nézve, hogy elérhető eredményekben s így a róm. kath. iskolák ügyének jobbra fordításában, sőtét háttérül mellékon a jövőben akadályoztatásra soha nem talál.

A Magyarországi Tanítók Arvaházi Egyesülete az évi közgyűlést *1. évi június hó 13-án d. u. 6 órákor* a saját arvaházában (Budapest, I. ker. Alkotás-utca 44. sz.) tartja meg, melyre az egyesület elnöksége által az egyesület tagjai és a tanító-arvák sorsa iránt érdeklődők tisztelettel meghívotnak.

Szerkesztői üzenetek.

K. F. Hogy a névmagyarosítást a 22 éves okleveles tanító szülői engedély nélkül kérelmezheti-e, sziveskedjek erre nézve az illetékes közigazgatási hivataltól tájékoztatást kérni. Mi azt hisszük, hogy az oklevél ily kérdésben nagykorúsít. — **K. F.** Levélben feleltünk. — **M. A.** Csak a rendes alkalmaztatásban eltöltött idő számíthatik be. Az említett megszakítás nem önhibáján kívül eső ügyből történt s így a szolgálat folytonossága megszakadt. Az előzőleg töltött időt kérelem útján meg beszámíthatják. Aki az évben betölti életének 6-ik évét, az tanítóval s így beirandó az I-ső osztályba. — **B. A.** Ha a díjlevél késpénzjárandóságát ír elő, akkor a jövedelmét tevő földeket az iskolaszéki gondnok kezeli, de ha a díjlevél fekvőségeiben állapítja meg a jövedelmét, akkor ezeket a földeket ön gondozza, illetőleg jövedelmezeti és nem a fentartó. A tanító saját jövedelme után semmiféle községi teherrel meg nem róható. **Sz. I.** és **H. E.** Közzétettük. — **K. K.** Csak engedélyezett népszkolai könyveket ismertethetünk. — **H. F.** Beérkezett. Már rövidebb ismeretést közöltünk. Később érkezett. — **T. M.** és **K. F.** Levélben feleltünk. — **P. P.** Az 5% iskolai adó kivételese kifejezetten feltüntetendő. A hitközség anyagi erejének kimerítő állapotát az egyéb okmányok igazolják. **Kezdő.** A tanító köteles kellő hitani órát tartani a Rendtartási szabályzat értelmében. — **K. F.** A helyettesítésről az egyházi főhatóság intézkedik. Forduljon kérelemmel az egyházi főtanfelügyelőséghez, melyben szabadságot kér és a helyettesítés elrendelését is kérelmezi. — **B. A.** Közzétettük. — **P. S.** Igen, nyugdíjaztatását kérelmezheti. Szolgálatának egy részét 1872-ig a Ratio alapján állapít meg. Teljes nyugdíjra van joga. — **W. K.** 1. Kérelmezheti, de az nincs kitüntetve a törvényben. 2. Kárpótlást nem kívánhat, mert beállíthatna volna mind a kettőt, hogy nem tette, ezért a fentartó kártérítést nem nyújthat. 3. Forduljon a Szent-István-Társulat könyvtárhivatalához Budapest, VIII. Szentkirályi-u. 28. **J. E.** Beérkezett. Felhasználtuk. — **H. M.** Levélben feleltünk. — **E. A. A.** kath. iskolaszék végleges megalkutásához az eskü egyik lényeges kellőke. E nélkül nem kezdheti meg működését s így tanítót sem választhat. **Cz. F.** Oly részletes kérés, amire csak a helyi viszonyok

kellő ismeretével felelhetünk. Az tény, hogy a saját iskola kérje, a tanító haszonélvezője. A tulajdonjog a hitközségé. Intézzék el az ügyet lékésen. — **Rektor.** A legnagyobb készséggel közöltük. — **T. Gy.** Köszönet az értesítésért. — **Cz. F.** Levélben feleltünk. **C. A.** A hirdetés ügyeit a kiadóhivatal intézi.

Felelős szerkesztő **Ember Károly.**

Kérelem! Zavarok és késcélmek elkerülése végett, minden hirdetésre vonatkozó levelet a kiadóhivatal címére — nem szerkesztőség — kérünk küldeni.

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

Pályázat a szalatnyai (Hont m.) róm. kath. kántortanítói állásra. Javadalma: összeírás szerint földek, terményekben, munkában, tandíjban stb. 498 kor., fizetési-kiegészítés 302 kor. esetleg korpótlék államilag. Lakás, kert. Választás *júl. 8-án. Pohl János* pléb. 146 2—2

A valköci róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettük, amely *1. évi július hó 7-én d. e. 10 órákor* fog betöltetni. Javadalmazása áll: 7 hold 1038 ööl szántóföldöl, 207 ööl rét-kaszálóból, 177 ööl szőlőtájal, 633 ööl legelő és 464 ööl házi kertből, 24 ürméter dorongfa, befuarozva, melyből 9 ürméter az iskola-terem fűtésére szolgál. 644 l. búza, 864 l. rozs párber, 11 méterm. 20 klg. széna. Tandíj 60—80 mindennapi tanköteles után, egyenkint 2 kor., 1/2 pozs. mérő búza, és 1/2 pozs. mérő rozs, ami körülbelül 16—18 métermázsa. Ismétlősök után fejenkint 1 kor. Stola jövedelem körülbelül 70—100 kor., alapítványok, oiferák stb. körülbelül 12 kor. Áltamsegély 131 kor. Csakis okleveles kántortanító pályázhatik, aki a magyar nyelvet tökéletesen bírja és aki hazafias magyar érzelmű. A pályázni kívánók, kéllően fölszerelt kérvényüket a valköci róm. kath. iskolaszékre címezve, *folgyó évi július hó 6-ig* bezárólag a *nemesényi* (Barsm.) plébánia hivatalhoz nyújtásuk be. 149 1—1

A bakabányai (Hont m.) róm. kath. kántori (tisztán kántori) állásra június 29-ig pályázat hirdettük. Jövedelme: 1. Késpénzben 310 kor. 2. Temetések után 270 kor. 3. Különféle más forrásokból 123 kor. 4. Háromszobás lakás. Magyar és tót nyelv feltétlen bírása szükséges. Pályázatok a bakabányai róm. kath. plébániahivatalra címezendők. 150 1—2

Keresztúr róm. kath. iskolaszéke pályázatot hirdet *július 16-ára d. e. 10 órára* osztálytanítói állásra. Férlak és nők pályázhatnak. Javadalma: államsegélyből 800 kor., hitközségtől 200 korona és megfelelő lakás természetben. Kötelessége a III. IV., V., VI. oszt. mindennapi és ismétlő tanköteleseket tanítani és szükség esetén a kántort helyettesíteni. Állás aug. 1-én foglalandó el. Személyes jelentkezés előnyös, utiköltség nem térül meg. (Kérvények plébániahivatal (Bars m.) Kis-tapolcsány címre küldendők. *Martinecz János* c. kano-nok-plébános. 153 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

A cigzeli (Nyitra m.) róm. kath. tanítói állásra *1. évi július 26-ig* pályázat hirdettük. Fizetés: a községtől 600 kor., ismétlőiskolaért 50 kor., fizetési-kiegészítés 1000 kor.-ig folyamathan. Természetbeni lakás házikerttel, elegendő tűzifa, Tannelyv: magyar-tót. Fölszerelt kérvények a plébániahivatalhoz Szebedrázsa, u. p. Privyge küldendők. 155 1—1

A szebedrázsi (u. p. Privyge, Nyitra m.) róm. kath. kántortanítói állásra *1. évi július 18-ig* pályázat hirdettük. Jövedelme: a községtől 442 kor., ismétlőiskolaért 50 kor., 4 ööl tűzifa hazaszállítva 32 kor., 7 kat. hold legelő 20 kor., 2 pozs. mérő búza 12 kor., 24 pozs.

mérő rozs-árpa 120 kor., 1300 lélek után stóla legkevesebb 100 kor., iskolafűtésre minden tankötelestől (70-80) 80 fillér. Háromszobás lakás melléképületekkel, házikert helyett egy szántóföld, fizetéskiegészítés 1000 koronáig folyamatban. Tannyelv: magyar-tót. Fölszerelt kérvények a plébánia-hivatalhoz küldendőek.

156 1-1

Győri püspöki megye.

A rábakecöli róm. kath. osztálytanítói állásra hirdetett pályázat július 10-ig meghosszabbított. Pályázóknak a kántorságban segédkezni kell. *Iskolaszék.*

152 1-2

Nyitrai püspöki megye.

Vágsziklason (Szkala, Trencsén megye, Trencsén városától 3/4 órányira) lemondás folytán megüresedett róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdették. Javadalmazása: 1. Tandíjból körülbelül 200 korona. 2. Püspöki uradalmi pénztárból 25 kor. 20 f. 3. Plébániai malom jövedelméből 34 kor. 4. Kiváltott stóla fejében 26 kor. 5. Misesalapítványokból 35 kor. 40 fillér. 6. Megváltott gabona kéve járandóság készpénzben 166 kor. 7. Roskoványi püspök-féle alapítványból segély 150 kor. 8. Kluch püspök-féle alapítványból segély 172 kor. 80 fillér. 9. Államsegély, mely kérelmezett, 459) korona. 10. 4 mérő alá szántóföld. 11. 22 méter kemény tűzifa, melyből a tanterem is fűtendő. 12. Az iskolát fenntartó községekben szabad legeltetési jog. 13. Megfelelő kert vagy annak egyenértéke. 14. Természetbeni lakás, mely 2 szobából, konyha, kamrából, fűskamra, csűr és istállóból áll. Mint mellékjövedelem a Vágsziklason fennálló és esetleg elnyerhető postagöngyöki állás, melynek díjazása 180 korona. A megválasztandó tartozik az osztatlan I-VI. osztályú mindennapi és hetenkint kétszer az ismétlő iskolában tanítani, az isteni tiszteleteken orgonálni és az ifjúságot egyházi énekekre oktanni. Az iskola tannyelve magyar, de a pályázók a *tót nyelvet* is tartoznak tudni a kántori teendők miatt. Pályázhatnak csak okleveles és róm. kath. férfi tanítók. A pályázati kérvények folyó évi június hó 30-áig bezárólag az iskolaszékre címezve alulírott nál nyújtandók be. A választás *folyó évi július hó 7-án* délelőtt 11 órakor lesz megtartva, amikor az ének- és orgonálási próba is tartatik, melyre a pályázók személyesen tartoznak megjelenni. Az útiköltség nem térítetik meg. A megválasztott köteles állását azonnal elfoglalni. *Hevera János*, esperes-plébános, kerületi tanfelügyelő s iskolaszéki elnök. 151 1-1

Ritka alkalom! A könyvpiacról teljesen elfogyott Cantu Cezár remek világtörténelme 18 szép félvászonkötésben feleáron, 50 koronáért kapható. Cím a kiadóhivatalban. 157 1-3

Róm. kath. okl. tanítót keresek, ki fiammal jövő tanévben az elemi népiskola negyedik osztályát elvégezné. Fizetése: mosáson kívül teljes ellátás és havi 40 kor. készpénz. Az állás esetleg most július elsején is elfoglalható. *Zárándy Zoltán* jegyző Szilbácson. 154 1-2

Orgonahangok ötödik bővített kiadása 910 énekekkel 3, 4, 5 kor. *Egy orgonavirágok* hatodik bővített kiadása 554 énekekkel 2,40, 5 kor. Diszes, erős kötésekben megrendelhető *Molnár József* kántornál Künszentmihályson. 140 3-3

ELFOGYÓFÉLBE

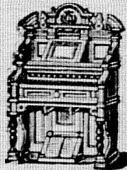
van az oly nagy keresletnek örvendő b. e. **Csima István** tőkántor által összeállított, az egész országban ismeretes 253 válogatott szép orgonakíséretű gyászmise-énektár. Míg az új kiadás megjelenik, az eredeti 8 korona ár helyett **5 koronáért** kapható a szerző özvegyénél Kiskunfélegyházán. Az új kiadás ára ismét 8 kor. lesz. 148-5

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest. X., Delej-utca 11/B (Tisztviselőtelep.)

Pedális harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona-méretekkal templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló orgonák. **Bérmentes szállítás az utolsó vasúti állomásig.** Tanároknak s lelkészeknek különös szalekedmény. Árjegyzék ingyen és bérmentve. Részletfizetés engedélyezve. 796

Részletes tanmenet

(Kész tananyagbeosztás és órarend) a róm. kath. püspöki tanterv alapján az 1 és 2 tanítás iskola számára. Megrendelhető megjelenésig (július 1-ig) **4 korona** előfizetési, azután **5 korona** bolti áron. A tanmenet készítéséhez csinos nyomtatványfüzet a VI. osztály számára **2 korona**, a IV. osztály számára **1.80 korona**, a III. osztály számára **1.60 korona**, a II. osztály számára **1.40 korona**, az I. osztály számára **1 korona**, az **Államsegély-kérvény és mellékletei 2 korona**, a **Népművelési Egyletek Szervezése 1 korona** előleges beküldése mellett.

Gyerkes Mihály igazg.-tanítónál Székelyudvarhely.

712

Elismert csak elsőrangú műremek a valódi

ZIMMERMANN-féle

HARMONIUMOK

házi, iskolai és templomi célokra.

Tanároknak részletfizetésre megegyezés szerint.

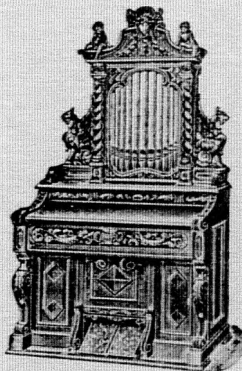
Nagyon ajánlatos különlegesség:

ZIMMERMANN-féle iskolaharmoniumok 170, 190 és 220 K.

Képviselet Ausztria-Magyarország részére:

HÖRL NÁNDOR POZSONY, Ventur-utca 24.

Képes árjegyzék ingyen.

Különlegesség! 456 Különlegesség!

Valódi elsőrendű külföldi

□□□□□ Pianinót □□□□□

= középárakban szállít =

Pozsony, Ventur-utca Hörl Nándor 24.

A Szent-István-Társulat ujdonságai:

A Bold. Szűz Mária tisztelete a gör. egyházban.

Irta: Szémán István.
Ára füzve egy korona.

SOCIÁLIS KÁTE.

Irta: dr. Csepela Lajos.
Ára füzve 20 fillér.

A tiszta erkölcs érdekében.

Irta: dr. Mázy Engelbert.
Ára füzve 60 fillér.

Vissza a gyakori szent áldozáshoz.

A művelt közönségnek ajánlva.
Irta: Reviczky Aladár C. U. © Ára füzve 30 fill.

A VÁLASZTÓI JOG.

Irta: dr. Halászi Caesar.
Ára füzve egy korona.

Demosthenes válogatott beszédei.

Fordította és magyarázatokkal ellátta **Incze József.**
Ára füzve 1 korona 80 fillér.

C. Sallusti Crispi Bellum Jugurthinum et Bellum Catilinae.

Magyarázta: dr. Cserép József.
Ára füzve 2 korona 40 fillér.

Oktató népies füzetek.

Szociális irányú népiratkák.

A római pápa iratca a munkások állapotáról. (55. sz.)	—12
A szociálista. (121. szám.)	—06
A népbolondok. (134. szám.)	—08
Új szociálisták. (141. szám.)	—06
A macskák nagy viszály, vagy legyünk-e eucitisták? (142. szám.)	—18
Bolya János szomorú sorsára, vagy ne higgy a kizitkának! (151. szám.)	—10
Dobos László magyarázta, vagy hogyan okosodott meg a szocialista vezér? (158. szám.)	—10
A múltidővel asszony aranya, vagy miképen jöttek észre a szociálisták? (182. szám.)	—09

A magyar ipar üdöslője: Szabógy. Adott clete. K. (201. szám.)	—12
Tudja-e, hogy mi a nyomor? (240. szám.)	—08
A pártjárt népmesék. (195. szám.)	—06
Szent Vince apostola, vagy a megtért szociálista. (242. szám.)	—08

A keresztyén szervezetekről.

A szervezetek elnevezései. (13. szám.)	—10
A balásfői bankosindók, vagyis mi az a kölcsön-szegélyó egyesület? (65. szám.)	—08
A szervezetekről, vagyis segits magadon, az Isten is megsegit! (180. szám.)	—36
A takarékmagtról. (193. szám.)	—20

Megrendelhetők a Szent-István-Társulat könyvkiadó-hivatalában Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28.